

לב העניין

להאיר עיני מבקשי השם מתורת רבינו הקדוש מוהר"ן מברסלב זיע"א

פרשת יתרו התשפ"ג

נושא השבוע:

אכילה

עלון מס' 7

שער העניין

עצות מרבינו הקדוש לזכות לעניין השבועי.

*יש צדיקים אמיתיים, שהם קדושים באמת, ושרו תאוות אכילה לגמרי, עד שאינם יכולים לאכול כי אם מעט דמעט, וגם זה המעט שאוכלין הוא בקדושה נוראה, עד שכל מאכלם ומזונם, אינו מאכל ומזון שהעולם נזונים ממנו. כי מאכלם הוא בחינת מן, שהוא לחם אבירים - מאכל מלאכים. ויכול האדם לזכות, שיהיה כל מאכלו וסעודתו בבחינת לחם הפנים. ויש צדיקים שזכו, שכל מאכלם אינו, (אלא) רק מהתנוצצות האותיות הקדושות, שבאותו הדבר שאוכל ושותה. נמצא, שצדיקים כאלו אינם אוכלים ושותים מאכל ומשקה של שאר בני אדם כלל, רק אוכלין ושותין אותיות קדושות וכו'. אך צריכין לשמור את עצמו מאד, כי יש צבועים ושקרנים, המתדמין עצמן כקוף בפני אדם, ומרגילין עצמן לאכול מעט מחמת גדלות וגסות הרוח כדי להתכבד ולהתייקר על ידי זה, מחמת שרואין שזה הדבר חשוב עכשיו, וסוברין, שבשביל זה יקבלו אותם לרבי ומנהיג, אף על פי שלא התחילו עדין לשבור שום תאוה ומדה כלל, וגם תאוות אכילה לא התחילו לשבור כלל, רק ממעטים באכילה בשביל כבוד כנ"ל. (עצות ישרות, אכילה, ב'. ע"פ לקוטי הלכות, הלכות תפילה הלכה ד', אות ו').

*עיקר תיקון האכילה בקדושה הוא על ידי צדקה, ועל כן צריכין להפריש לצדקה קודם האכילה ולהזמין לעני על שולחנו, (כמבואר בספרים הקדושים). וזה מחמת שעל ידי צדקה נעשה כלי לקבל השפעת נועם העליון, שזה עיקר תיקון האכילה - לקשר הטעם ונעימת המאכל והמשקה לשורשו, לבחינת נעם העליון כנ"ל. (שם, ה', ע"פ לקוטי הלכות, הלכות ברכת הפרות, הלכה ד' אות ט').

תפילה לעניין

אבינו מלכנו, אדירנו, בוראנו, גואלנו, יוצרנו, קדושנו קדוש יעקב, רוענו רועה ישראל, המלך הטוב והמטיב לכל, שבענו מטובך האמיתי, שומרנו והצילנו לבל נטה דעתנו ולבבנו אחר הטוב המדמה, רק נזכה לשבר כל תאוות המדמיות, תאוות הבהמיות. ונזכה לדבק מחשבתנו בטוב האמיתי בטוב הניצחי, להתענג על ה' ולהשביע בצחצחות נפשנו. ותהיה אכילתנו בקדושה גדולה ובאימה ובריאה גדולה. ותעזרנו ותזכנו שיימשך עלינו בשעת אכילתנו הארת הרצון העליון, שנזכה לכסוף ולחמוד ולהשתוקק ולחשוק ולהתגעגע אליך באמת ברצון מופלג מאד מאד, בלי שיעור וערך בתכלית הביטול עד אין סוף, עד שלא נדע כלל מה אנו רוצים, ויאיר עלינו הארת הרצון שיהיה לעתיד בעולם הבא. (ח"ב תפילה ז').

אור העניין

ביאור העניין השבועי והקשרו אל הפרשה או הזמן.

למה אפשר לזכות בשעת האכילה?

כתוב במשנה בתחילת מסכת אבות (פ"א מ"א): 'הווי מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה ועשו סייג לתורה'. לכאורה לא מובן, מה הקשר בין כל הדברים האלו שהמשנה סמכה אותם יחד?

מסביר על זה רבינו הקדוש, שלכל צדיק אמיתי יש שתי בחינות. בחינה אחת של דרי מעלה - אלו תלמידיו הגדולים של הצדיק, שהוא מלמד אותם שאינם יודעים כלל מעבודת השי"ת, ושכמה שיעבדו את ה' יתברך באמת לפי עוצם רוממותו, לא התחילו כלל לעובדו.

ומצד שני, צריך שיהיה לצדיק גם בחינה של דרי מטה - אלו תלמידיו הקטנים במעלה, שצריך הצדיק להרים אותם, לעוררם ולהקיצם שלא יתייאשו, ע"י שמודיע להם שמעוצם גדולתו של השם יתברך, בוודאי הוא נמצא גם במדרגתם הנמוכה, ויש לו גם מהם נחת רוח.

ההשגה הראשונה, של דרי מעלה, נקראת - 'מה חמית ומה פשפשת' (הקדמת זוה"ק דף ד'), כי הוא מראה להם שעוד לא התחילו כלל לעבוד את השי"ת - בחינת 'מה'. וההשגה השנייה, של דרי מטה, נקראת - 'מלא כל הארץ כבודו' (ישעיה ו', ג'), כי הוא מראה להם איך שה' יתברך נמצא בכל מקום ואפילו בארץ ממש, וגם שם יכולים לעבוד את ה' יתברך.

וע"פ זה מתפרש סמיכות המשנה הנ"ל, כי 'הווי מתונים בדין', זה מרמז על מה שהחכם והצדיק צריך להיות מתון בדבריו, מה לומר לכל אחד מהתלמידים לפי בחינתו ודרגתו כנ"ל. וע"י זה בוודאי יזכה ל'העמידו תלמידים הרבה', שיוכל להעמיד הרבה תלמידים - כי כל העולם צריכים אליו, מפני שהוא יכול ללמוד עם כולם כנ"ל.

'ועשו סייג לתורה', מרמז שכאשר הצדיק מלמד בבחינה זאת, אזי הוא יוכל להשיג דברים שלא היה משיג לפני כן בעצמו. ואלו הדברים אסור לו לגלותם כלל, כי הם למעלה מהשכל של כל תלמידיו, (רק כשהוא ישיג השגות חדשות, ויכל ללמד לתלמידיו את ההשגות הישנות), וצריך להיזהר לעשות סייג בדבריו, שלא לגלותם. וכן, הצדיק צריך לעשות סייג נוסף, שלא לגלות השגות רגילות של דרי מעלה לדרי מטה ולהפך.

אבל גם בדרי מעלה, צריך הצדיק להכניס איזה בחינה של 'מלא כל הארץ כבודו'. כי אם לא כן, לא יהיה להם כלל יראה מה' יתברך, מאחר שאינם רואים את כבודו יתברך כנ"ל. וכן לדרי מטה, צריך להראות גם כן מההשגה של 'מה חמית ומה פשפשת'. כי אם יהיו רק בהשגה של 'מלא', ויכלו להתבטל לגמרי מן העולם, מחמת ריבוי האור בהשגה הנפלאה של כבוד ה'. על כן צריך להראות לכל אחד קצת מההשגה של השני.

וזה עיקר הרחמנות שצריכים לרחם על ישראל, לדרי מטה - להודיעם שה' יתברך נמצא עמם תמיד; ולדרי מעלה - להודיעם שעדיין אינם יודעים כלל בעבודת השם יתברך. וע"י זה מוציאים את כל ישראל מן העוונות ומכניסים בהם דעת - שיש אלוקים שליט בארץ, ושאינן שום תכלית בזה העולם, כי אם לעשות רצונו יתברך ולעבדו בלבב שלם.

בחינה נוספת של 'לעשות סייג לדבריו', היא: שלפעמים כשלומד הרב עם תלמידיו ומכניס בהם דעת ויראת שמיים, יש דברים שאינם יכול לגלות להם בפירוש, וע"כ הוא רק מרמז להם רמזים בידיו, ועל ידי אלו הרמזים הם מבינים כוונתו.

וכשמבינים את הרמזים שמרמז הצדיק, ע"ז נמשכת פרנסה. כי כל הפרנסה באה ע"י בחינת מלכות. היינו, שמי שהוא מפרנס לאדם אחר, מוכרח שתהיה לו איזה בחינת מלכות וממשלה נגד חברו. והמלכות, מקבלת הפרנסה ע"י הרמזים הנ"ל. כי הרמזים הנ"ל הם בחינת ידיים, כמו שכתוב (משלי א', כד'): 'נטיתי ידי'; והמלכות מקבלת הפרנסה מהידיים, בבחינת (תהלים קמ"ה, ט"ז): 'פותח את ידך, ומשביע לכל חי רצון', היינו שהפרנסה נמשכת מהידיים.

וכשזוכה לקבל פרנסה דרך הידיים (היינו, הרמזים של הצדיק שהם בחינת ידיים), יוכל לזכות בעת אכילתו להארת הרצון - שדווקא בעת אכילתו, יאיר לו רצון מופלג, שירצה וישתוקק מאד לה' יתברך, בלי שיעור ובלי שום ידיעה - עד שלא יידע כלל מה הוא רוצה - רק רצון פשוט ככלות הנפש לה' יתברך. כי כל אכילתו נמשכת

מהרמזים הנ"ל, שהם השגות גבוהות מאד, שאי אפשר להורידם לדיבורים כלל. וכל זה זוכין ע"י הצדיק האמת שמאיר כל זה בתורתו ורמזיו כנ"ל. על כן, צריך כל מי שמרחם על עצמו, להתחנן מאד מאד לה' יתברך, שיזכה למצוא צדיק רחמן אמיתי כזה, שיוכל להוציא מהעוונות, ולהאיר בו באכילתו הארת הרצון. וזה בחינת (שמות יח, כד): **'ויבא אהרון וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חותן משה לפני האלוקים'**. ואמרו חז"ל על זה (ברכות דס): **'וכי לפני ה' אכלו, והלא לא אכלו אלא לפני משה? אלא לומר לך שכל הנהגה מסעודה שתלמידי חכמים מסובין בה, כאילו הנהגה מזיו השכינה'**. זיו השכינה - הוא בחינת עולם הבא, ששם צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה (שם יז). כי ע"י אכילה בקדושה ובהתקשרות לצדיק - בחינת משה, אפשר לזכות להארת הרצון כנ"ל, שהוא בחינת עולם הבא, שיתענגו עם על זיו השכינה לבד, בלי שיעורין וצמצומים כלל. וזה פירושו: **'צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה'**. 'עטרותיהם בראשיהם', זה בחינת 'מקיפין', (השגות שהם מעבר לדרגתו של אדם, אבל כבר נמצאות מחוץ לראשו ומקיפות אותו; והשגות שאדם כבר יכול להשיגם - נקראות פנימים), כמו שכתב רבינו ז"ל במקום אחר (בסימן כ"א). היינו, ההשגות הגדולות הנ"ל שא"א לאומרו בפירושו, והם רק בבחינת 'עטרה' - לעתיד לבוא יהיו בתוך ראשיהם של הצדיקים, וזה יהיה עיקר התענוג לעתיד לבוא.

ולכן אמרו חז"ל (מכילתא פרשת בשלח): **'לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן'**, כי הרצון הנ"ל שאפשר לזכות אליו בשעת האכילה, הוא בחינת ביטול. היינו, רק רצון פשוט ככלות הנפש, להתבטל ולהיכלל עם ה' יתברך כנ"ל, בלי שום שיעורין ומידות. ומובא בדברי רביה"ק (בסימן ס"ה) ק' שע"י ביטול נעשה שמחה, וע"י השמחה אפשר לזכות לקבלת התורה. וע"כ לא ניתנה תורה כי אם לאוכלי המן - כי ע"י המן זכו לתורה. כי 'מן', הוא בחינת ביטול, בחינת (שמות ט"ז, ט"ו ו"א) 'לא ידעו מה הוא', [מה' הוא בחינת ביטול, כמו שאמר רבינו ז"ל בסימן ד'], ועל ידו זכו לשמחה, שעל ידי שמחה זו זכו לתורה.

וע"כ, מי שזוכה בשעת אכילתו לביטול הנ"ל, אזי זוכה שכל אכילתו נהיית בבחינת 'מן'. וזוכה ע"י אחר אכילתו לקבלת התורה בפרטיות, היינו שיוכל לזכות להשגות אמיתיות ודעת נפלא בגדולת ה' יתברך (וכידוע המעשה מרבינו ז"ל בעניין זה). ובפרט בשבת קודש, כי שבת קודש בעצמה היא מעין עולם הבא (ברכות נז), וע"י אכילת שבת אפשר לזכות יותר בקל לביטול (שהוא גם בחינת עולם הבא כנ"ל). כי בשבת זוכין ע"י האכילה לחזות בנועם ה', בחינת (שמות כ"ד, י"א): **'ויחזו את האלוקים ויאכלו וישתו'**, כמו שאמר רבינו ז"ל (בסימן נ"ו ורע"ז): **'אכילת שבת היא כולה קודש וכולה אלוקות'**. ועל כן מצווה גדולה להרבות באכילה בשבת קודש. ועל כן עיקר עונג שבת הוא האכילה, כי עיקר עונג שבת הוא לזכות להתענג על ה' יתברך, שזה מאיר בפרט בשעת האכילה כנ"ל, וכמו שכתוב (ישעיה נ"ח, י"ג-י"ד): **'אם תשיב משבת רגלך וכו', אז תתענג על ה' וכו' והאכלתיך נחלת יעקב אבין'**. ומבואר לעיל, שההתחלה של הכל נעשית ע"י הלימוד שמכניס הצדיק בתלמידיו, כל אחד ואחד לפי בחינתו; שמרמז להם רמזים להתקרב לה' יתברך. וע"כ, עיקר הלימוד שמאיר הרב בתלמידיו הוא בשבת דווקא, כי אז עיקר ההתגלות של חידושי התורה שמלמד החכם (לקוטי מוה"ר"ן סימן נ"ח). כי עיקר תכלית הלימוד, הוא להכניס בהם דעת ולגלות להם שה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, שזה בחינת הרצון הנ"ל שנתגלה בשעת האכילה, (כי אע"פ שהלימוד נעשה בוודאי ע"י שיעורים ומידות, תכלית הלימוד הוא לרצות את ה' יתברך ברצון פשוט לבד, בלי שום שיעורים וצמצומים). ה' יתברך יזכה אותנו להתקרב באמת לרביה"ק זיע"א ולהבין הרמזים שמרמז לנו בתורתו הקדושה, ולזכות ע"י אכילה בקדושה, ולהארת הרצון בשעת האכילה. (ע"פ לקוטי מוה"ר"ן תנינא סימן ז' ולקוטי הלכות, הלכות ברכת הריח הג' והלכות שבת ה"ג)

תיקון טעות: מי"מ לשבוע שעבר:

לקוטי קמא סימן לט', ולקוטי הלכות, הלכות שבת ה"ה

ע"י שמחת וסעודת פורים, זוכים לתקן את פנם האכילה של כל השנה, כי עיקר תיקון המאכלים הוא ע"י שמחה.
(לקוטי הלכות, הלכות פורים ה"ג)

עניין הצדיק

שיחות יקרות ממעלת וגדולת תורת רביה"ק.

ואף על פי שיש לי יסורים כאלה, אבל למדתי בזה הלילה הלכות ר"ח ה"ה, ואני אמרתי: 'ברוך שאמר והיה העולם - כשיש לנו דברים כאלה להחיות נפשנו בתוך מעוף צרה וצוקה, ויש לנו רבי כזה ותלמיד כזה, זכותו יגן עלינו, אמן. (נתיב צדיק מכתב קכ"ב).

ומה אומר לכם אחי ידידי, ביום שבת קודש למדתי הלכות תפילין הלכה ה' על המעשה, ואתמול ברוך השם גמרת אותה, וממש תאמינו לי שבשעת הלימוד ישבתי בגן עדן, והשם יתברך יתן שיהיה זה הגן עדן שלנו. ואיך אנו צריכים להחיות ולשמח נפשנו שבכל העולם ואפילו בערי יהודה, זעירין אינון שנמצאים אצלם האוצרות היקרים אשר אין ערוך להם, ואפילו כשנמצאים אין לומדים, ואצלינו הם נמצאים כל האוצרות ומניחים אותנו לחפש בגיניזא דמלכא, כל אחד ואחד לפי רצונו באמת, וכפי האמונה וכפי השמחה ששמת. ואנו צריכים לומר בכל רגע 'אשרינו!' ובכל דאגה שעובר עלינו, צריכין אנו להחיות עצמנו - הלא אצלנו נמצאים ספרי רבינו ז"ל ותלמידו הקדוש, ואני מאמין ברוך השם בהם, ואני מתגעגע ללמוד אותם ולקיים ככל הכתוב בהם ולית רעותא טבא דיתאביד. (שם מכתב ק"מ).

ובעת מעשה הלימוד הזה צעקתי אליכם בקול גדול ולא יסף: מה אנו שותקים?! מה יש לנו לדאוג, כשיש לנו רבי כזה ותלמיד כזה אשר הם יאירו כל פני תבל, ועל ידם יהיה תיקון כל העולמות, ובוודאי בתוך העולמות נתתן גם נפשותינו. ואנו צריכין לקשר עצמנו בכל עת מחדש לאורות האלו, ובוודאי יהיה הכל נכון; ובוודאי אם נהיה בטוחים בהשם יתברך, ונהיה מקושרים באמת לרבינו ז"ל ותלמידו הקדוש - בוודאי אם ירצה השם יהיה הכל על נכון, הן בגשמיות והן ברוחניות. (שם קפ"א).

שיח העניין

שיחות וסיפורים סביב העניין השבועי מרביה"ק ואנשיו היקרים.

*לא די שאסור ליפול בדעתו על ידי אכילתו, אדרבה, צריכין לידע ולהאמין שאכילת איש הישראלי יקרה מאד. מאחר, שאכילתו על פי התורה על כל פנים - שאינו אוכל דבר האסור חס ושלום, רק הכל על פי התורה, וגם מברך על כל דבר תחילה וסוף. ועל ידי זה כל אחד מישראל מברר ברורים הרבה באכילתו, ויש לו לאכול בשמחה ובהתחזקות גדול בהשם יתברך, ולידע כי מלא כל הארץ כבודו והשם עמו וכו'. עד שיזכה בשעת אכילתו דייקא להארת הרצון, שישתוקק אז דייקא להשם יתברך ברצון מופלג מאד שזה עיקר קדושת אכילת ישראל. כי על ידי זה הוא תכלית שלמות הברור של כל הניצוצות שבמאכל, ועולים על ידי זה לשורשם העליון בשלמות. (משיבת נפש סימן פ"ט, ע"פ הלכות חלה, הלכה ד' אות ג').

*יש אנשים פשוטים שאוכלים בשביל להם כח ללמוד, ויש אנשים שגבוהים במעלה והם לומדים כדי שיהיה להם דעת איך לאכול. (חיי מוה"ר"ן קנ"ח).
*יש אצלי אנשים כאלו, שידועים דברים כאלו שיכולים לחיות בהם בלא אכילה ושתיה. [פשוט דרצונו לומר אפילו אם יאכלו מעט דמעט בתכלית הצמצום יכולים לחיות בזה, כי עקר חיותם הוא ממוזן רוחני, וכמובא גם בזה הקדוש (ויקרא שא:)]. (חיי מוה"ר"ן רל"ח).

*רבינו ז"ל אמר: לברר ולדקדק באוכל 'מה כן יאכל ומה לא' - זה נקרא תאוות אכילה. גם אמר רבינו הקדוש: 'זה שהאדם אוכל ממה שרחוק ממנו, ולא מהמונח והמוגש לפניו - גם זה נקרא תאוות אכילה'; כי צריך האדם לאכול במתנות ובנחת, מהמונח קרוב וסמוך לו. (שיש"ק החדש, אכילה י"ז).

*ממה שאתה אוכל תשייר כדי שיחול ברכת ב' במזונותיך. כשאוכל קצת, ליבו נמשך יותר אחר אכילה, ממי שלא אכל כלל ונתייאש מלאכול. מפני מה נתחייבו ישראל כליה? מפני שנהנו מסעודה של אותו רשע. מי שיש לו צלם אלוקים, ע"י אכילתו דבר מן החי נתעלה והוא הדין להפך. מי שאינו מרגיש טעם באכילתו, יידע שניתק ממנו השם יתברך. אכילת הצדיקים גדולה יותר מן הקורבנות ומזיווגן. (ספר המידות, אכילה א, ה, ח"ב - א, ו-ז).